

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

11ον ΕΤΟΣ - ΑΡΙΘΜ. 229

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1980

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Τό μήνυμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου τοῦ Α' ἐπί τῷ Πάσχα 2
- Ἐκλογή νέου βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς 4

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἡ ἔναρξις τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς 5
- Βολωνία : Συνέδριον ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου. Ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχὴ 5
- Σαμπεζύ : Ἡ συνέλευσις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος Δυτικῆς Εὐρώπης 7
- Τό 5ον θεολογικόν Συμπόσιον μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς Ὀδησσόν 8
- Ἀποφάσεις ἐν Ρώμῃ διὰ τοὺς Οὐκρανοὺς Οὐνίτας 9
- Ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸν ἐπικείμενον θεολογικόν διάλογον Ὁρθοδόξων - Ρωμαιοκαθολικῶν 9
- Κρήτη : Συνέδριον διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ προγράμματα ἀναπτύξεως 11
- Σύντομα Νέα 12

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς παιδείας της : ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου 12
- Τὰ μυστήρια εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀλληλεπιδράσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως : μίᾳ ἔρευνα τοῦ π. Robert Hotz 14

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤÉΛÉΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας της περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευομένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Τό μήνυμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Δημητρίου τοῦ Α' ἐπί τῷ Πάσχα.

+ Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

"Νυνὶ δέ Χριστὸς ἐγήγερται, ἀπαρχὴ τῶν κεκουμημένων ἐγένετο"
(Α' Κορ. 15, 20).

Κατὰ τὴν διαγενομένην ἀγίαν καὶ μεγάλην Ἑβδομάδα, μετὰ ἱε-
ραῶν κατανύξεως εἰδομεν καὶ ἐβιώσαμεν πληρουμένην τὴν λυτρωτικὴν
θυσίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν μυστηριωδῶς ἐφέρετο ἡ καθολικὴ τῆς ἀνθρω-
πότητος συνείδησις δι' ἄσαφῶν θρύλων καὶ παραδόσεων, τελετουργι-
κῶν πράξεων, ὁραμάτων καὶ ρήσεων καὶ αἰνιγμάτων προφητικῶν, καὶ
διὰ τοῦ αἵματος ἀπείρων ἀθῶων θυμάτων. Αὕτη θὰ ἐπετελεῖτο διὰ
νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν διὰ τῆς ἁμαρτίας διαταραχθεῖσαν ποτέ μεταξὺ
οὐρανοῦ καὶ γῆς ἀρμονικὴν σχέσιν, νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν παραβλαβέντα
ἠθικὸν νόμον, νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν θιγεῖσαν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ.

Σήμερον δέ, ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθο-
δηγούμενοι, καὶ τῷ ἔξαυγάζοντι φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως ἐλλαμπόμενοι,
μυούμεθα εἰς τὸ μυστήριον τοῦ θριάμβου καὶ τῆς δόξης τοῦ προσεν-
εγκόντος Ἐαυτὸν θυμὰ ἀνθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν "εἰς τὸ διηνεκές"
ἱκανούμενοι εἰς τὸ "γνῶναι Αὐτόν, καὶ τὴν δύναμιν
τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωσίαν τῶν παθημάτων Αὐτοῦ"
(Φιλ. 3, 10).

Ναί, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά !

Διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας καὶ τῆς τριημέρου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως,
ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἐπιγινώσκειται ὡς ἀγάπη καὶ Θεοῦ δύναμις,
ὡς ἄνθρωπος ἅμα καὶ Κύριος τῆς δόξης. Τὰ δύο ταῦτα - Σταυρὸς
καὶ Ἀνάστασις προσκρούουν ἴσως εἰς τὸν ψυχρὸν λόγον ὡς ἀντινο-
μία ἀπαράδεκτος, μάλιστα δέ σήμερον ὅτε εἰς παγκόσμιον κλίμακα
παρατηρεῖται κρίσις μεγάλη τῶν θρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν
ἀξιῶν, καὶ τὸ κοσμικὸν καὶ ὕλιστικὸν πνεῦμα ἔχει κατακτήσει θεω-
ρητικῶς καὶ πρακτικῶς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρωπίνων μαζῶν. Εἶναι ὅμως
πραγματικότης ἱστορικὴ, ὁμολογηθεῖσα ὡς τοιαύτη ὑπὸ ἐνός ἰσχυροῦ
ἀρνητικοῦ πνεύματος, ἐνός φανατικοῦ καὶ χριστομάχου Φαρισαίου,
τοῦ Παύλου, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον παραδοθεῖσα εἰς τὴν πίστιν
εἰκοσιν ὄλων αἰώνων. "Ἡμεῖς δέ κηρύττομεν - ἔγραψεν ὁ Ἀπόστο-
λος πλέον Παῦλος πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς Κορίνθου - Χριστὸν ἐσταυ-
ρωμένον, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, "Ἐλλησι δέ μωρίαν" (Α' Κορ.

1, 23). Καί περαιτέρω ἐν τῇ αὐτῇ Ἐπιστολῇ "Νυνὶ δέ Χριστὸς ἐγήγερται, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο" (Α' Κορ. 15, 20). Εἶναι ἀλήθεια ὄντολογικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ, συνιστῶσα τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀξίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Δέν εἶναι ὅμως ἡ Ἀνάστασις μόνον ἱστορικὸν γεγονός τοῦ παρελθόντος στατικόν, τό ὅποῖον ἀπαξ συνέβη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ, οὔτε πάλιν μόνον θαῦμα, δικαιοῦν τὴν θεῖαν ἐνανθρώπησιν, παράγον τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ ἐξηγοῦν τὴν δύναμιν τῶν χριστιανῶν μαρτύρων καὶ τῶν δικαίων τὴν ἐλπίδα. Εἶναι ἄμα καὶ γεγονός δυναμικόν, κατὰ τρόπον μυστικόν ἐπαναλαμβανόμενον ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν, βίωμα ἐσωτερικόν καὶ ζωὴ, ἀδαπάνητος δύναμις ἀνακαινίσεως καὶ ἐξυψώσεως τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ἐξαίρων τὴν Ἀνάστασιν ὡς ἐσωτερικὴν ἠθικὴν δύναμιν λέγει που ὁ κῆρυξ τῆς Ἀναστάσεως ἱερός Χρυσόστομος, ὅτι αὕτη "πολλὴν τῆς ἀρετῆς παρασκευάζει ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς τὴν κακίαν φεύγειν, καὶ γαλήνης ἅπαντα καὶ εἰρήνης πληροῦ". Προϋπόθεσιν αὐτῆς ἀλλως τε ἡ Ἀνάστασις ἔχει τὴν νέκρωσιν μὲν τῆς ἁμαρτίας, τὴν ἀνακαινισιν δέ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ θεὸν ζωῇ.

Οὕτω βιοῖ τὴν Ἀνάστασιν ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἀνατολῇ, αὐτὴν ἔχουσα ὡς κέντρον τῆς διδασκαλίας, τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, καὶ συνόλου τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πνευματικοῦ αὐτῆς βίου, καὶ τὴν θεῖαν Δειτουργίαν, τό κορύφωμα τοῦτο τῆς θείας Λατρείας, τελοῦσα κατὰ τρόπον ἐμφανίζοντα αὐτὴν ὡς ἐπανάληψιν τοῦ Πάθους, τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν διπλὴν αὐτῆς ὄψιν - ὡς Σταυρόν καὶ ὡς Ἀνάστασιν ἐβίωσε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἡ Μεγάλῃ αὕτη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μέ τό ὀρθόδοξον πλήρωμα αὐτῆς, ἐν παθήμασι πολλάκις καὶ θλίψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀυξήσει πάντοτε τῆς πεποιθήσεως καὶ τῆς πίστεως εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν καὶ τό ἔλεος τοῦ ἐνδυναμοῦντος τοὺς δικαίους Χριστοῦ, ἐν καυχῆσει "ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ" (Ρωμ. 5, 2). Καὶ ἡμεῖς δέ, οἱ συνεχισταὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, καὶ μεθ' ἡμῶν σύμπας ὁ ὑπὸ τὴν πνοὴν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς σιέπην καὶ χειραγωγίαν λαός τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ πόλει καὶ Χώρῃ τοῦ κόσμου παντός, πιστεύομεν, ζῶμεν τὴν Ἀνάστασιν, καὶ ἐορτάζομεν τό κοινόν καὶ ἱερόν τοῦ βασιλείου τῆς χάριτος Πάσχα.

Τούτους τοὺς λόγους ἐν φιλαδέλφῳ διαθέσει καὶ ἀγάπῃ πατρικῇ ἀπευθύνοντες πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί καὶ τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἐπὶ τῇ σήμερον λαμπροφόρῳ τῆς Ἀναστάσεως ἐορτῇ, ἣν ἐφέτος κοινῇ μετὰ σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν, ἐν ἐνώσει δοξολογίας καὶ αἰνέσεως, ἀλλὰ καὶ εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν νικητὴν τοῦ θανάτου καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς Χορηγόν Χριστόν, εὐχόμεθα ὅπως πάντες διέλθητε ταύτην ἐν εὐφροσύνῃ πνεύματος, ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ καρδίας, καὶ ἐν ἐπιδειξεί ἀγαθοεργοῦ

ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, καὶ ὅπως πάντοτε ἐπισκιάζη ὑμᾶς ἡ εὐ-
λογία τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, οὗ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη, ἡ χάρις
καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶη μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ πάντων

Χριστός Ἀνάστη !

Αὐτῷ ἡ προσκύνησις, ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἅγιον Πάσχα τοῦ 1980

+ ὁ Κωνσταντινουπόλεως, διάπυρος πρὸς Θεόν
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

- Ἐκλογή νέου βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν
Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
ἐξέλεξε, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 20ης Μαρτίου 1980, τὸν
πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην Κάλλιστον Σαμαρᾶν βοηθὸν Ἐπίσκοπον
τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου
ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς
Ζήλων. Ἡ χειροτονία τοῦ Ἐπισκόπου Ζήλων κ. Καλλίστου ἐτελέσθη
τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, 13 Ἀπριλίου τρ.ξ., εἰς τὸν Καθεδρικὸν
Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος Νέας Ὑόρκης.

Ὁ νέος Ἐπίσκοπος Ζήλων ὑπηρέτησε μέχρι σήμερον εἰς
διαφόρους κοινοτητας καὶ διοικητικὰς θέσεις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιε-
πισκοπῆς Ἀμερικῆς.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Έναρξις του θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Έκκλησιῶν
Όρθοδόξου - Ρωμαιοκαθολικῆς.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψιν τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β' εἰς Φανάριον, ὁ θεολογικὸς διάλογος μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς, πρόκειται ἤδη νὰ ἀρχίσῃ. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Διαλόγου, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀνηγγέλθησαν εἰς τὰ ὑπ' ἄρ. 221 καὶ 227 φύλλα τῆς "Ἐπισκέψεως", θὰ συνέλθῃ διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ 29 Μαΐου ἕως 4 Ἰουνίου 1980 εἰς τὴν νῆσον Πάτμον.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπηύθυνεν ἤδη τὰς σχετικὰς προσκλήσεις εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

- Βολωνία : Συνέδριον ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας τῆς Β' Βατικανῆς
Συνόδου. Ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχὴ.

Ἀπὸ 8 ἕως 12 Ἀπριλίου τρ.ξ. ἐπραγματοποιήθη εἰς Βολωνίαν Συνέδριον ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων ἔχον ὡς θέμα τὴν "ἐκκλησιολογίαν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, τὸν δυναμισμόν καὶ τὰς προοπτικὰς της". Τὸ Συνέδριον εἶχεν ὀργανωθῆ ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου θρησκευτικῶν Ἐπιστημῶν τῆς πόλεως ταύτης (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Louvain-la-Neuve, τῆς Louvain, ὡς καὶ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Ἰνστιτούτου Παρισίων), ἔλαβον δέ μέρος εἰς αὐτό καὶ ὀρθόδοξοι θεολόγοι. Σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ἦτο νὰ ἐξετασθῇ ὁ θεολογικὸς ὀρίζων τῆς πραγματοποιηθείσης κατὰ τὴν Β' Βατικανὴν Σύνοδον ἀλλαγῆς εἰς τὴν περὶ Ἐκκλησίας ρωμαιοκαθολικὴν ἀντίληψιν, καὶ δὴ ἐν συνδυασμῷ ὀχι τόσο πρὸς τὸ γράμμα τῆς Ἐγκυκλίου *Lumen gentium* (φῶς τῶν ἐθνῶν), ὅσον πρὸς τὰς δυναμικὰς προεκτάσεις τῆς ἐκκλησιολογίας της. Συνεζητήθησαν εἰδικώτερον αἱ ἐπιπτώσεις τῆς ἐκκλησιολογίας ταύτης ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, αἱ συνέπειαι της διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχῆς τῆς

"συλλογικότητα" (collégialité) έντός τών κόλπων τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας, ή θέσις του Έπισκόπου Ρώμης έν σχέσει πρός τάς Συνόδους καί τούς λοιπούς έκκλησιαστικούς θεσμούς κ.λπ.

Έκ τών συμμετασχόντων αναφέρομεν : τόν π. Yves Congar (Παρισίои), τούς καθηγητάς κ. Walf (Nimègue), G. Alberigo (Βολωνία), H.J. Pottmeyer (Bochum), τούς π. J. Kerkhofs, S.J. (Βρυξέλλαι), καί Jean Tillard (Ottawa) κ.ά. Έξ όρθοδόξου πλευράς παρέστησαν ό π. Jean Meyendorff (Νέα Υόρκη) ό όποίος ανέπτυξε τό θέμα : "Έκκλησιαστικός τοπικισμός : δομαί κοινωνίας ή πρόσχημα διαιρέσεως;", καί ό καθηγητής Ίωάννης Ζηζιούλας (Γλασιώβη), ό όποίος ώμίλησεν επί τής έκκλησιολογίας έν σχέσει πρός τήν χριστολογία καί τήν πνευματολογία.

Ό κ. Ζηζιούλας εΐπεν ειδικώτερον :

1. Ή πνευματολογία, έξ έπόψεως όρθοδόξου, αποτελεί συστατικό στοιχείον τόσον τής χριστολογίας όσον καί τής έκκλησιολογίας.

2. Ή είδοποιός συμβολή τής πνευματολογίας εις τήν χριστολογία καί τήν έκκλησιολογία συνίσταται εις τήν διάνοιξιν, έν σχέσει πρός αυτάς, τών προοπτικών τής "κοινωνίας" καί τής έσχατολογίας, ήτοι τής ύπερβάσεως τών όρίων τής ιστορίας.

3. Ής έκ τής πνευματικής της διαστάσεως, ή Έκκλησία φέρει τά ακόλουθα συστατικά γνωρίσματα : α) Εΐναι, συγχρόνως, μία καί πολλαπλή, όπερ σημαίνει ότι αι τοπικαί Έκκλησιαί δέν ειναί δεύτεραι κατά τήν τάξιν έν σχέσει πρός τήν παγκόσμιον Έκκλησίαν, αλλά ειναί, άντιθέτως, συστατικά στοιχεία αύτής : ή παγκόσμιος Έκκλησία συνίσταται εις τήν "κοινωνία" τών τοπικών Έκκλησιών. β) Ή Έκκλησία έχει ανάγκην μιᾶς ειδικής "διακονίας" ήτοι ένός θεσμοϋ ό όποίος νά έκφράζη καί νά πραγματοποιή τήν σχέσιν ταύτην άμοιβαίας έξαρτήσεως μεταξύ του ένός καί του πολλαπλου. Έπί τοπικοϋ έπιπέδου, ή διακονία αύτη συγκεκριμενοποιείται εις τήν σχέσιν μεταξύ Έπισκόπου καί κοινότητας ("δέν ύπάρχει έπίσκοπος άνευ κοινότητας, δέν ύπάρχει κοινότης άνευ έπισκόπου")· επί παγκοσμίου έπιπέδου, εις τόν θεσμόν του "Πρώτου" λειτουργούντος πάντοτε έν στενή σχέσει πρός τούς λοιπούς έπισκό-

πους, προΐσταμένους τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν (π.χ. τοῦ Μητροπολίτου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς περιοχῆς κ.λπ. : ἀρχὴ τῆς συνοδικότητος, πρβλ. 34ον Ἀποστολικὸν Κανόνα). γ) Ὡς ἐκ τοῦ συστατικοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν χαρακτηῖρος τῆς πνευματολογίας, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι, ναί μὲν ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἰδρύων (institue), τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁμοίως εἶναι τὸ συγκροτοῦν (con-stitue) τὴν Ἐκκλησίαν. Αἱ συνέπειαι τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικαί διὰ τὴν ἐκκλησιολογίαν, διότι δυνάμει αὐτῆς οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοὶ καθίστανται εὐκολώτερον ἀποδεικτοὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας : ἡ "Ἰδρυσις" (institution) δίδεται ἔξωθεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν δεσμεύει, ἀποτελεῖ σχεδὸν μίαν πρόκλησιν δι' αὐτόν ἢ συγκρότησις (constitution), ἀντιθέτως, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς "κοινωνίας", ἥτοι ἐκ τῆς ἐλευθερίας, καί, ὡς ἐκ τούτου, γίνεται ἀποδεικτὴ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

- Σαμπεζύ : Ἡ συνέλευσις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος Δυτικῆς Εὐρώπης.

Συνήλθεν ἀπὸ 15 ἕως 16 Μαρτίου τρ.ξ. εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ Γενεύης τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος Δυτικῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον ἠργάσθη ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ κ. Jean Guert. Τὸ Συμβούλιον ἐνημερώθη ὑπὸ τοῦ Προΐσταμένου τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου Σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ περὶ τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον ἡ προεργασία διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἤκουσε δὲ καὶ εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀδελφότητος καὶ καθηγητοῦ εἰς τὸ Ἰνστιτούτον τοῦ Ἁγίου Σεργίου Παρισίων κ. Olivier Clément ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὰς γαλλοφώνους χώρας.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος ἠσχολήθη ἐπίσης μέ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Δ' Ὁρθοδόξου Συνεδρίου Δυτικῆς Εὐρώπης ἐρχομένου μετὰ τὰ Συνέδρια τοῦ Annecy (1971 , " Ἡ ἀνάστασις καὶ ὁ σημερινός

ἄνθρωπος"), τῆς Dijon (1974, "Τό φῶς τῆς ζωῆς") καί τῆς Amiens (1977, "Ἡ Ἐκκλησία, καρδιά τοῦ κόσμου"). Ἀπεφασίσθη ὅπως τό ἐπόμενο Συνέδριον συνέλθῃ ἀπό 8 ἕως 11 Νοεμβρίου 1980 εἰς τήν πόλιν Avignon καί ἔχη ὡς θέμα : "Ἐν Χριστῷ, ἐν πνεύματι νά μεταμορφώσωμεν τήν ζωήν". Αἱ συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι θά διεξαχθοῦν ὑπό τόν γενικόν τοῦτον τίτλον, θά ἐπιδιώξουν νά διασαφήσουν τήν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦ καλλιτέρου ἐδάφους ἐπί τοῦ ὁποίου δύναται νά ἀναπτυχθῇ ἡ προσωπική (ἄρα δέ καί ἡ ἐν κοινωνίᾳ) ζωή· ἐκκινούσαι δέ ἀπό τό θεολογικόν καί λειτουργικόν βίωμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νά ἀνιχνεύσουν τάς δημιουργικάς λύσεις εἰς τά προβλήματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου.

Τό Συνέδριον τῆς Avignon θά τελεῖται ὑπό τήν τιμητικὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Μελετίου, Προέδρου τῆς Διορθοδόξου ἐν Γαλλίᾳ Ἐπισκοπικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καί τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν ἔδραν των εἰς Δυτικὴν Εὐρώπην.

- Τό 5ον θεολογικόν Συμπόσιον μεταξύ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς Ὁδησσόν.

Συνήλθεν εἰς Ὁδησσόν, ἀπό 13 ἕως 17 Μαρτίου τρ.ἔ., τό 5ον θεολογικόν Συμπόσιον μεταξύ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο εἶχεν ἤδη ἀναβληθῆ δις, ἀρχικῶς μέν ἔνεκα τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Α', ἐν συνεχείᾳ δέ ἔνεκα τοῦ παρεμβληθέντος ζητήματος τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β' πρὸς τόν Καρδινάλιον Slipyż, Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Οὐκρανῶν Οὐνιτῶν.

Αἱ δύο ἀντιπροσωπεῖαι προηδρεύοντο, ἀντιστοίχως, ὑπό τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου Jean Willebrands ἀπό ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς καί ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κιέβου κ. Φιλαρέτου ἀπό ρωσικῆς. Τό κύριον πρὸς συζήτησιν θέμα ἦτο ἡ σχέσις τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μεταξύ των ἀφ' ἑνός, μεταξύ αὐτῶν δέ καί τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας ἀφ' ἑτέρου. Καί τά δύο μέρη συνεφώνησαν ἐπί τῆς θεμελιώδους σημασίας τοῦ 34ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος, ὀρίζοντος

ὅτι : "τούς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναί χροῖ τόν ἐν ἑαυτοῖς πρῶτον, καί ἡγεῖσθαι αὐτόν ὡς κεφαλήν καί μηδέν τι πράττειν ἄνευ τῆς ἐκεῖνου γνώμης (...)" ἀλλά μηδέ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιεῖτω τι (...)" διεπίστωσαν ὁμῶς τήν διαφωνίαν των τόσοσιν ὡς πρός τήν ἔννοιαν τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας ὅσον καί ὡς πρός τήν θέσιν του "Πρώτου" ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰδικώτερον δέ ὡς πρός τήν ἀξίωσιν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ὅπως κατέχη τήν θέσιν ταύτην. Ἐτε-
ρα συζητηθέντα θέματα ἦσαν : ἡ θέσις τῆς γυναικός εἰς τήν Ἐκκλη-
σίαν καί τόν κόσμον καί τό σημεῖον εἰς τό ὁποῖον εὐρίσκονται σή-
μερον οἱ διμερεῖς καί πολυμερεῖς θεολογικοί διάλογοι.

Οἱ σύεδροι ἐγένοντο δεκτοί μετ' ἐγκαρδιότητος εἰς τό θεολογικόν Σεμινάριον τῆς Ὀδησοῦ καί παρέστησαν εἰς λειτουργί-
αν τελεσθεῖσαν ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὀδησοῦ κ. Σεργίου εἰς
τόν Μητροπολιτικόν Ναόν τῆς πόλεως.

- Ἀποφάσεις ἐν Ρώμῃ διά τούς Οὐκρανοῦς Οὐνίτας.

Συγκληθεῖσα ὑπό τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β', συνῆλθεν ἐν Ρώμῃ κατά Μάρτιον τοῦ τρέχοντος ἔτους ἡ Σύνοδος τῶν Οὐνιτῶν Οὐκρανῶν Ἐπισκόπων τῶν ἐδρευόντων ἐκτός τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Αὕτη ἐξέλεξε τόν Σεβ. Miroslav Lioubatchivsky βοηθόν ἐπίσκοπον τοῦ καρδ. J. Slipyj, μετὰ δικαιώματος διαδοχῆς αὐτοῦ. Ἡ Σύνοδος, ἀφ' ἑτέρου, ἀπέρριψε τήν ἴδρυσιν ἰδιαιτέρου οὐνιτικοῦ οὐκρανικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ἐζήτηι τοῦτο ἐπιμόνως ἀπό καιροῦ ὁ Καρδινάλιος Slipyj. "Ἐπάρχουν λόγοι κανονικῆς, ἱστορικῆς, πνευματικῆς καί ποιμαντικῆς φύσεως", ἀπεφαίνετο ἤδη τό 1971 ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ς', "οἱ ὁποῖοι δέν μᾶς ἐπιτρέπουν, εἰς τήν παροῦσαν κατάστασιν πραγμάτων, νά ἱκανοποιήσωμεν τό (οὐνιτικόν) οὐκρανικόν τοῦτο αἶτημα".

- Ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διά τόν ἐπικειμένον θεολογικόν διάλογον Ὀρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν.

Εἰς ἄρθρον του εἰς τό περιοδικόν "Θεολογία" (τόμος 50, τεῦχος 4, Ὀκτ. Δεκ. 1979), ὑπό τόν τίτλον : "Ἐν πρόβλημα καί

μία ἔκκλησις" ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, ἐπί κεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὸν διάλογον μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς, διαγράφει τὰς ἑξῆς ἀπόψεις διὰ τὸν διάλογον τοῦτον : "Ἀμφότερα τὰ μέρη", γράφει, "ἔξῃραν τὴν ἀνάγκην καὶ τὰ εὐεργετήματα, τὰ ὁποῖα θὰ προκύψουν ἐκ τοῦ ἐπικειμένου θεολογικοῦ διαλόγου (διαλόγου ἀγάπης ἐν τῇ ἀληθείᾳ) μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ πλεόν, ἀμφότερα τὰ μέρη ἐπέδειξαν καὶ διέκριναν τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο, ἓν πνεῦμα ἀδελφωσύνης, ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ καλῆς θελήσεως, καθὼς καὶ μίαν ἐπιθυμίαν νὰ συζητήσουν εἰς βάθος καὶ πλάτος τὰς θεολογικὰς διαφορὰς, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν (...)" Ἐν τούτοις", συνεχίζει, "ὁ ἐπικείμενος οὗτος διάλογος θὰ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ ἐπὶ βάσεως ὠρισμένων προϋποθέσεων : μία δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ πλήρης κατάργησις τῆς Οὐνίας καὶ τῆς προπαγάνδας καὶ διαβρώσεως, τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖ αὕτη εἰς βάρος τῶν Ὁρθοδόξων (...). Πρὸς τὸν σκοπὸν ὑπερβάσεως τοῦ ἐμποδίου τούτου ποιούμεθα θερμοτάτην ἔκκλησιν πρὸς τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ζητοῦμεν παρ'αὐτῆς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης καλῆς θελήσεως καταργοῦσα τὴν Οὐνίαν. Καὶ τότε, ὡς ἀδελφοί, ἐμπνεόμενοι μόνον ὑπὸ "ἀνυποκρίτου ἀγάπης" καὶ μέ τὴν προοπτικὴν νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν Διάλογον τῆς Ἀληθείας, μετὰ τὴν περάτωσιν τοῦ ὁποίου θὰ εἰ-
μεθα εἰς θέσιν, μέ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, νὰ κοινωνήσωμεν τοῦ κοι-
νοῦ Ποτηρίου" (...)

Μεταγενεστέρως, ἦτοι κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 15ης Ἀπριλίου τρ.ἔ., ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἄρῃ τὰς ἐπὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Οὐνιτῶν εἰς τὸν ἐπικείμενον διάλογον ἐπιφυλάξεις της. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν εἰδικώτερον νὰ ἀκολουθήσῃ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν δια-
τυπωθεῖσαν ἀποψιν εἰς τὸ πρόσφατον Σεπτὸν Γράμμα τοῦ Οἴκου-
μενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου τοῦ Α' πρὸς τὴν Ὁρθόδο-
ξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸ ὡς ἄνω Σεπτὸν Γράμμα, στα-
λέν εἰς ἀπάντησιν ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸ Οἴκουμε-

νικόν Πατριαρχεῖον εἰς τό ὁποῖον ἐκφράζονται ἐπιφυλάξεις διά τήν συμμετοχήν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τόν διάλογον εἰς ὃν θά συμμετάσχουν Οὐνῖται (ἴδε "Ἐπίσκεψις", ἄρ. 226), τονίζεται ὅτι ὁ διάλογος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας θά περιλάβῃ ἅπαντα τά χωρίζοντα τάς δύο Ἐκκλησίας θέματα, ἐν οἷς καί τό τῆς Οὐνίας.

- Κρήτη : Συνέδριον διά τήν συμμετοχήν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τά προγράμματα ἀναπτύξεως.

Τήν 23ην Μαρτίου τρ.ξ. ἤρχισαν εἰς τοὺς χώρους τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης αἱ ἐργασίαι τοῦ Διεθνοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖον ὠργανώθη ὑπό τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν πρός ἐξέτασιν τῶν τρόπων ἀποτελεσματικωτέρας συμμετοχῆς τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τά προγράμματα κοινωνικῆς καί οἰκονομικῆς προαγωγῆς τῶν ὑπό ἀνάπτυξιν χωρῶν. Εἰς τό Συνέδριον ἔλαβον μέρος 75 περίπου ἐκπρόσωποι Ἐκκλησιῶν καί Ὁργανισμῶν κοινωνικῆς δράσεως προερχόμενοι ἐκ τῆς Εὐρώπης (Δυτικῆς καί Ἀνατολικῆς), τῆς Ἀμερικῆς (Η.Π.Α., Καναδᾶ καί Λατινικῆς Ἀμερικῆς), τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας. Μετέσχον ἐπίσης ἐκπρόσωποι τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν καί τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Εἰς τά πλαίσια τῶν συζητήσεων ἰδιαιτέρα προσοχή ἐδόθη εἰς τήν ἐνθάρρυνσιν τῶν διαδικασιῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι θά ἀπαλλάξουν τοὺς λαοὺς τοῦ Τρίτου Κόσμου ἀπό τό φάσμα τῆς πείνης, τῶν ἀσθενειῶν, τῆς ἀνασφαλείας, ὡς καί ἀπό τήν κοινωνικήν ἀδικίαν.

Οἱ σύεδροι ἔγιναν δεκτοί ἀπό τόν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης κ. Τιμόθεον ὡς καί ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτην Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Εἰρηναῖον, ἐμελέτησαν δέ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τάς ἀναπτυξιακάς πρωτοβουλίας αἱ ὁποῖαι ἀνελήφθησαν ἐν Κρήτῃ ὑπό τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας.

- Σύντομα Νέα.

- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον τὸ Σάββατον, 30 Μαρτίου τρ.ἔ., εἰς Λονδῖνον ὁ πατήρ Lev Gillet, εἷς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μονῆς Chevetogne τοῦ Βελγίου. Ὁ π. Lev εἶχε προσχωρήσει, ἀπὸ τοῦ 1928, εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ εἶχε συντελέσει, διὰ πολυπληθῶν συγγραφῶν καὶ μεταφράσεων, εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Ἄνῆκε κανονικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἡ πρὸς τὸ ὁποῖον ἀφοσίωσίς του παρέμεινε μέχρι τέλους ἀμείωτος.

- Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 4-7 Μαρτίου τρ.ἔ., ἀνεκήρυξε τὸ 1981 "Ἔτος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου" ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1600 ἐτῶν ἀπὸ τῆς συγκλήσεως ταύτης (381), Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, συνελθοῦσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, συνεπλήρωσεν, ὡς γνωστόν, τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὸ τοῦ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὄρου.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς παιδείας τῆς : ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου.

Ὁμιλῶν παρουσίᾳ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (30 Ἰανουαρίου τρ.ἔ.) ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐάγγελος ἀνεφέρθη κυρίως, ὡς ἀπῆται τοῦτο ἡ ἡμέρα, εἰς τὸ νόημα τῆς ὀρθοδόξου παιδείας, ἰδιαιτέρως δέ εἰς τὴν μακραίωνα παιδευτικὴν παράδοσιν τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ παράδοσις αὕτη συνεδυάσθη πρὸς τὴν "πρεσβυγενῆ καὶ πολυύμνητον" Μεγάλῃν Σχολὴν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ὁποίας ἡ ἱστορία ἀνάγεται εἰς

παρελθόν πέντε καί πλέον αἰώνων.

Ὁ ὁμιλητής ἐξήγησε διατί ἡ Σχολή αὕτη ὠνομάσθη "Μεγάλη".

Ὁ τίτλος αὐτός, εἶπε, "ἔχει ἰδεατή διάσταση σύμφωνη μέ τήν παιδευτική ἐνέργεια τῆς Παιδείας μας στήν Πόλη. Σύμφωνη μέ τόν ὑπεροχικό τρόπο τῆς ζωῆς μας. Σύμφωνη μέ τήν τυπικότητα τοῦ ἀτόμου καί τοῦ χρόνου μας (...)"

Πράγματι, εἶπε, εἶναι μεγάλη ἡ ἀντίθεση "ἀνάμεσα στή ζωή τοῦ ἔξω κόσμου καί στή δική μας θεώρηση τῆς ζωῆς. Ἔτσι πού, ἐνῶ ὁ ἀλλότριος νοῦς ζῆ τήν ἐποχή τῆς ἀνοικτῆς κοινωνίας, ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε νά εὐφραϊνόμαστε κοινοβιακά. Ὁ κόσμος ἔξω ἐγινε ἀριθμός κι' ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε νά εἴμαστε πρόσωπο. Ὁ κόσμος ἔξω βιώνει τή ροή τοῦ χρόνου κι' ἐμεῖς ζοῦμε τήν ὑπέρβασι τοῦ χρόνου. Γι' αὐτό καί καθυστερεῖ ἡ ἀποσύνθεση τοῦ παραδοσιακοῦ μας ἰδεαλισμοῦ. Ὁ τύπος τῆς ζωῆς μας κέρδισε ἀξία ἱερότητας (...)"

Καί ἐσυνέχισεν :

"Ἀπό τήν ἐποχή πού τά πρῶτα ἔχνη τῆς Μεγάλης Σχολῆς χάνονται μεταξύ θρύλου καί πραγματικότητας μέχρι τή συγκεκριμένη χρονολογία τοῦ 1804 πού σχετίζεται μέ τό προάστειο τῆς Ξηροκρήνης, καί ἀπό τίς 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1880 μέχρι τήν ὥρα αὕτη, φαίνει στήν Πόλη μας μιά μεγάλη παιδευτική λυχνία πού τήν συγκρατεῖ "ὁ μέγας τῆ βουλῆ καί θαυμαστός τοῦς ἔργοις θεός".

Φαίνει καί τροφοδοτεῖ πνευματικά τή χορεία τῶν παιδευτῶν τοῦ ἤθους μας ἀπό τόν πρῶτο γνωστό Δάσκαλο τῆς Σχολῆς Ματθαῖο Καμαριώτη μέχρι τόν ἀνώνυμο παρόντα τῆς ὥρας ταύτης (...)

Δέν ξέρω ἂν μέσα στόν πολυδιάστατο παραλογισμό τῆς ζωῆς καί ἔσως μέ κουρασμένη συνείδηση ἀποστολῆς εἶναι κάπως παράλογο νά γίνεται ἀκόμη λόγος γιά πράγματα "μεγάλα" πού ἀνήκουν σέ ἐποχές παρωχημένες. Μά ἂν ἀφαιρέσετε τό παρωχημένο ἀπό τίς πνευματικές ἀξίες ἀκόμη καί στό λόγο, τότε χάνεται καί τό παραδοσιακό καί μαζί καί τό μεγάλο. Χάνεται ἡ κληρονομία τοῦ ἀριστοκρατικοῦ πνεύματος πού ὑψώθηκε στήν Πόλη σέ ἐπίπεδο ζωῆς, σέ τύπο (...)

Ἡ Μεγάλη Σχολή κρύβει μιά ἔννοια ἠθικοῦ ἠρωϊσμοῦ, ἀσχετη μέ μεγέθη, μέτρα καί συγκρίσεις. Ἀντιπροσωπεύει στό χῶρο τῆς παιδείας τήν ἀσύλληπτη ἔννοια τοῦ "μεγάλου" πού βρίσκεται ἐκούσια ἢ ἀκούσια σ' ὅλη μας τή ζωή σάν ἓνας κοινοβιακός μαργαρίτης."

- Τά μυστήρια εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀλληλεπιδράσεως Ἀνατολῆς καί Δύσεως : μία ἔρευνα τοῦ π. Robert Hotz.

Ὁ π. Robert Hotz, s.j., ἐδημοσίευσε προσφάτως (1979) εἰς τὴν νέαν σειρὰν θεολογικῶν μελετῶν τῶν ἐκδοτικῶν οἴκων Benziger καί Gerd Mohn τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον "Οἴκουμενική Θεολογία", μελέτην ἐπὶ τοῦ θέματος : "Τά μυστήρια εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀλληλεπιδράσεως Ἀνατολῆς καί Δύσεως". Πρόκειται περὶ ἐνδιαφερούσης συγκριτικῆς ἐρεῦνης, ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖ μίαν ἱστορικὴν καί θεολογικὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐννοίας "Μυστήριον" ὡς αὕτη διεμορφώθη παραλλήλως εἰς τὴν Ἀνατολήν ("Μυστήριον") καί τὴν Δύσιν ("Sacramentum"). Αἱ ὁδοὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς καί Δυτικῆς παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς, ἤρξαν νά χωρίζονται ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγουστίνου, τῆς Δύσεως ὑπογραμμίζουσης ὁλοέν καί περισσότερον τὸν χαρακτῆρα τῶν Μυστηρίων ὡς "ἱερῶν σημείων" καί ὡς "ἀντικειμένων", τῆς Ἀνατολῆς ἀντιθέτως τονίζουσης τὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα τῶν, ἀπόρροιαν τῆς μυστικῆς λυτρωτικῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη ἐνισχύθη ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τὰς διαφορετικὰς φιλοσοφικὰς προϋποθέσεις τῶν δύο κόσμων (Ἀριστοτελισμός εἰς τὴν Δύσιν, Πλατωνισμός εἰς τὴν Ἀνατολήν).

Βεβαίως, παραδέχεται ὁ συγγραφεὺς, ὑπάρχουν ἀκόμη οὐσιώδεις διαφοροποιήσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς καί τῆς Δυτικῆς, ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ὀρθόδοξος ρουμᾶνος καθηγητῆς Io an Co man, "Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον εἶναι θεὸς καί ἐκπορεύεται ἐκ θεοῦ, σφραγίζει ἡμᾶς ἀοράτως ὡς τὸν κηρὸν διὰ τῆς εἰκόνας τοῦ θεοῦ, διαμορφώνει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μας συμφώνως πρὸς τὸ κάλλος τοῦ Ἀρχετύπου. Ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ ἐκ νέου διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ καί τῆς δικαιοσύνης τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ. (Ἐν τούτοις,) ἡ ἀντίληψις τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου φαίνεται ὡς νά χωρίζῃ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γίνεται λόγος συχνά περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅσα λέγονται ὅμως μένουσιν ἄνευ ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται μᾶλλον περὶ ἐνός "χριστομονισμοῦ" καί μιᾶς ἀντιλήψεως ἀπορροῦσης ἐκ τοῦ *filioque*. Δέν συναντῶμεν σημεῖα μιᾶς "ἐκκλησιαστικῆς" ἀντιλήψεως τοῦ Μυστηρίου. Ἄνευ ὅμως μιᾶς ἀκριβοῦς καί ἐνεργοῦ πνευματολογίας ἡ ἀξία τῶν Μυστηρίων παραμένει ἀμφισβητήσιμος".

Διότι, ὡς παρατηρεῖ καί ὁ ὀρθόδοξος γάλλος θεολόγος κ. Olivier Clément : "ὅλα συγκεντροῦνται εἰς τὴν μίαν καί μόνην λέξιν : ἐπίκλησις, ἥτοι εἰς τὴν προσευχὴν τὴν ὁποῖαν προσφέρει ὁ ἱερεὺς ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ κέντρον κάθε μυστηριακῆς πράξεως αἰτούμενος ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴν ἀποστολήν τοῦ

Πνεύματός Του ἐπὶ τῆς ὕλης τοῦ Μυστηρίου καὶ ἐφ' ὅλους τοὺς πιστοὺς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς "σῶμα πνευματικόν", τὸ Πνεῦμα-Σῶμα τοῦ Ἀναστάντος : ὄχι διὰ τῆς ἀποβολῆς τῆς ὑλικῆς των φύσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ζωοποιήσεως καὶ θεώσεώς των".

Ἐν τούτοις, παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς, ὑπάρχουν ἀρκεταὶ ἐνδείξεις εἰς τὴν περὶ Μυστηρίων ἀντίληψιν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, αἱ ὁποῖαι φαίνονται νὰ ἐπιτρέπουν κάποιαν αἰσιοδοξίαν ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα τῆς βαθμιαίας ὑπερβάσεως τῆς ὀξείας αὐτῆς ἀντιθέσεως εἰς τὴν περὶ Μυστηρίων θεολογίαν τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἦδη εἰς τὰς εὐχὰς Μυστηρίων τινῶν, ὡς τοῦ Χρίσματος καὶ τοῦ Εὐχελαίου, ἡ αὐστηρὰ "χριστομονιστικὴ" ἔκφρασις (ego - in persona Christi) ἔχει ἐγκαταλειφθῆ χάριν ἐκφράσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἔρχεται εἰς φῶς ἡ ἰδιάζουσα διὰ τῶν Μυστηρίων ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δέν πρόκειται βεβαίως εἰσέτι παρὰ δι' ἐνδείξεις κάποιας ἀλλαγῆς. Ὅλα ὅμως δεικνύουν ὅτι ἡ μυστηριακὴ θεολογία τῆς Ἀνατολῆς πρόκειται νὰ ἐπηρεάζῃ ὀλοέν καὶ περισσό-τερον μίαν δυτικὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν Μυστηρίων (ὡς "σημείων" καὶ "συμβόλων"), ἡ ὁποία φαίνεται νὰ ἀπειλῆται σήμερον δι' ἀφανισμοῦ.